

Titel: Udrag fra Notesbog 11

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K19", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K19*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Jette Knudsen; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2001 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/sks-not11-int_1-shoot-id0f8b8e2c-ed94-4cbc-91dc-10b03075dfb6.pdf (tilgået 05. august 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K19

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Blandt de mange tilhørere til Schellings tiltrædelsesforelæsninger var også Søren Kierkegaard. Hvilke forventninger Kierkegaard har haft, og hvad der fagligt har motiveret ham til at følge Schellings forelæsninger, er vanskeligt at afgøre, men at de har været af en anden art end de i Berlin herskende, må anses for sikkert. Forudsætningsløst er Kierkegaard imidlertid ikke kommet til Berlin. Han var en ivrig læser af den yngre Fichtes *Zeitschrift für Philosophie und speculative Theologie* (jf. ktl. 877-911), hvor den sene Schellings filosofi spillede en central rolle. Herfra har Kierkegaard haft kendskab både til Schellings Hegelkritik og til hans religionsfilosofiske betragtninger. Det er imidlertid interessant, at Kierkegaards reaktion på Schellings forelæsninger følger det samme mønster, som gælder for mange af de øvrige tilhørere: En næsten til eufori grænsende begejstring afløses efterhånden af skuffelse og mishag. Følgende ytringer illustrerer yderpolerne i Kierkegaards vurdering af Schelling. I dagbogsnoteringen af 22. nov. 1841 hedder det således: »Jeg er saa glad ved at have hørt *Schellings* 2den Time – ubeskrivelig. Saa har jeg da længe nok sukket og Tankerne sukket i mig; da han nævnede det Ord: '*Virkelighed*' om Philosophiens Forhold til Virkelighed, da sprang Tankens Foster i mig af Glæde som i Elisabeth« (jf. notesbog 8:33, SKS 19, 235). Godt to måneder senere hedder det i et brev af 27. feb. 1842 til broderen P.C. Kierkegaard: »Schelling vrøvler ganske utaaleligt. (...) Jeg er for gammel til at høre Forelæsninger, ligesom Schelling er for gammel til at holde dem. Hans hele Lære om Potenser røber den høieste Impotens. / (...) Jeg troer, jeg kunne være bleven aldeles dum, dersom jeg var vedblevet at høre Schelling« (B&A bd. 1, s. 109f.).